

PULS-parken för folk av alla slag

Ett gestaltungsförslag för “Selmas park-Framtidens park”

Maria Andersson och Jessica Appelblad

Titel: PULS-parken för folk av alla slag - Ett gestaltungsförslag för ”Selmas park-Framtidens park”

Engelsk titel: PULSE-the park for people of all kinds - A Design proposal for ”Selma's park-The park of the Future”

© Maria Andersson och Jessica Appelblad

Handledare: Ylva Dahlman och Maria Hedberg, SLU, institutionen för stad och land

Examinator: Ulla Myhr, SLU, institutionen för stad och land

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur

Omfattning: 15 hp

Nivå: Grundnivå G2E

Kurs: EX0725, Projekt i landskapsarkitektur

Landskapsarkitekturprogrammet, Ultuna

Nyckelord: gestaltning, gestaltungsprocess, Göteborg, landskapsarkitektur, parkstråk, arkitekttävling, idégenerering med lotusblomman

Omslagsbild: Foto: Maria Andersson 2016-02-16

Upphovsrätt: Samtliga bilder/foton/illustrationer/kartor i kandidatarbetet av författarna eller publiceras med tillstånd från upphovsman

Publiceringsår: 2016

Publiceringsort: Uppsala

Online publication of this work: <http://stud.epsilon.slu.se/>

Sammandrag

Göteborgs stad utlyste den 1 december 2015 en allmän tävling för gestaltningen av ”Selmas park - Framtidens park” i stadsdelen Backa. Tävlingsuppgiften bestod av att arbeta fram en grundidé för hela Selmas park och ett mer detaljerat förslag för den södra delen av parken. Syftet med tävlingen var att generera förslag som var nytänkande, väl gestaltade och har en utvecklingspotential. I tävlingsprogrammet för tävlingen fanns också ett flertal programönskemål som förslagen förväntades uppfylla. Syftet med den här kandidatuppsatsen är att utarbeta ett gestaltningsförslag för “Selmas park- Framtidens park” och möta de önskemål som presenteras i tävlingsprogrammet.

Backa är ett av Göteborgs prioriterade utbyggnadsområden där Selmas park är en del av den förtätning som stadsdelen står inför. Den nya kvartersstrukturen med små bostadsgårdar innebär ett ökat tryck på den befintliga grönstrukturen vilket ställer höga krav på gestaltningen av den nya parken. Bebyggelsen kommer att inhysa bostäder, idrottshus och verksamheter i bottenplan som ansluter till ett nytt torgstråk. En av utmaningarna var att sammankoppla torgstråket med tävlingsområdet.

Förarbetet fram till färdig gestaltning har till stor del bestått av att studera det tävlingsprogram och medföljande bilagor som tillhandahölls tävlingsdeltagarna. Sammanställning av informationen som hämtas från dokumenten kompletterades med ett platsbesök. Resultatet av sammanställningen blev underlag för inventeringen och analyserna. Under gestaltningsprocessen utfördes en idégenererande övning, flera skisser och en litteraturundersökning vilket slutligen landade i ett förslag.

Uppsatsen presenterar det förslag som lämnades in till tävlingen för ”Selmas park - Framtidens park”. Förslaget blev *Puls - parken för folk av alla slag*. Parken är öppen för alla att uttrycka sig i och delta i olika aktiviteter. Aktiviteterna varierar i intensitet längs med hela parkstråket. Från lugna aktiviteter i naturlig miljö till ytor för sport och lek. gestaltningsförslaget speglar det gamla Backa samtidigt som den möter det nya Backa. En park med liv och rörelse, en park med puls.

Abstract

The city of Gothenburg, announced the 1st of December 2015 a public architectural competition for ”Selma's park-The park of the Future” in the district Backa. The assignment was to develop a basic idea for the entire Selma's park and a more detailed proposal for the southern part of the park. The objective of the competition was to generate proposals that was innovative, well designed and that had a development potential. In the program for the competition there was also a number of requests that the proposals was expected to fulfill. The objective of this bachelor thesis has been to develop a design proposal for ”Selma's park-The park of the Future” and to meet the requests that are presented in the program for the competition.

Backa is one of Gothenburg’s prioritized development areas where Selma's park is a part of the densification that the district is facing. The new grid with small yards implies that the pressure will increase on the existing green structure which means that the design of the park needs to be of high standard. The buildings will contain accommodations, an athletic center and businesses in the ground level that will connect to a market street. One of the challenges has been to connect the market street to the competition area.

A big part of the preparatory work leading up to this proposal has consisted of examining the program of the competition with its following attachments that was provided to the contestants. A site visit was conducted as a supplement to the gathered information that was retrieved from the documents. The result of the combined information became the foundation to the inventory and analyses. During the design process an exercise to generate ideas was conducted, multiple sketches and a literature research which eventually resulted in a design proposal.

The paper presents a design proposal that we handed in to the competition for ”Selma's park-The park of the Future”. The design proposal was *PULSE-the park for people of all kinds*. The park is open for all to express themselves in and to participate in a variety of activities. The intensity of the activities varies through out the park. From calm activities in nature like environments to areas for sports and playing. We have attempted to design a park that reflects the old Backa and faces the new Backa. A park with life and movement, a park with a pulse.

Inledning

Allt fler människor bor i städer (Statistiska centralbyrån 2015). Detta har resulterat i en stadsplanering där täthet förespråkas (Andersson 2015). Men behovet av platser för möten, rekreation och lek kvarstår (Boverket 2007 sid.77). De privata, halvprivata och offentliga rummen blir därför viktiga mötesplatser (Boverket 2007 sid 78). Grönområden ökar också möjligheten till fysiska aktiviteter och därmed chansen för välmående hos stadsmänniskor (Boverket 2013 s.42). I debattartikeln *Livs-viktigt med grönska när staden förtätas* skriver författarna (Thorsson, Danielsson, Mårtensson & Larsson 2012) om vikten av kvalitet på den grönska som finns kvar i staden:

Det är inte bara mängden grönska i en stad som är väsentlig utan även kvaliteten. Det är också viktigt att vi skapar sociala gröna ytor i staden, som erbjuder människor mötesplatser och möjligheter att träffa många olika typer av människor. Exempel på sociala gröna ytor är parker, koloniträdgårdar, offentliga stadsodlingar, lekplatser och promenadområden. (Thorsson, Danielsson, Mårtensson & Larsson 2012).

Trots att grönskan har en betydande roll för människans och miljöns välbefinnande blir den lätt bortprioriterad vid nybyggnationer och utökning av infrastruktur (Thorsson, et. al. 2012). I stadsdelen Backa i Göteborg ska en förtätning ske i anslutning till Selma Lagerlöfs torg (Park och naturförvaltningen 2015). Göteborgs Stad, park- och naturförvaltningen har i samarbete med Sveriges Arkitekter utlyst en allmän tävling, ”Selmas park-Framtidens Park”, där uppgiften består i att utforma det offentliga parkstråket i Backa. Enligt Park och naturförvaltningen (2015) är Backa en stadsdel som upplevs vara grön med ett offentligt parkstråk som utgör en huvudnerv i den gröna strukturen. Idag är grönskan i parken av god kvalitet med växlande egenskaper som skapar olika karaktärer till parkens rum.

I tävlingsprogrammet, som är utfärdat av park och naturförvaltningen (2015), står det att stadsdelen ska byggas ut och få en tätare och mer blandad struktur. Eftersom den nya bebyggelsen har små gårdar kommer det att ställas höga krav på det offentliga parkstråket. Parkstråket kommer att vara en del av basen för stadsdelens sociala rum (Park och naturförvaltningen 2015).

Park- och naturförvaltningen (2015) menar att syftet med tävlingen är att få fram ett väl gestaltat och innovativt förslag som har en utvecklingspotential och är genomförbart. Stina Hagelqvist (2010) skriver i sin avhandling *Arkitekttävling som föreställning* att Hakon Ahlberg pekar på arkitekttävlingens positiva effekter. Han menar att de idéer som tävlingar mynnar

ut i förändrar, förbättrar och förnyar arkitekturen som disciplin eftersom arkitekterna gemensamt strävar mot samma mål (Hagelqvist 2010 sid.85).

Genom att delta i tävlingen och dokumentera den processen anser vi att vår uppsats ger andra landskapsarkitekter en insyn i hur två landskapsarkitektstudenter har arbetat för att gestalta ett tävlingsbidrag för ”Selmas park- Framtidens park”.

Presentation av tävlingen

Göteborgs stad har i samarbete med Sveriges Arkitekter utlyst en allmän tävling om ”Selmas park - Framtidens park” (Park- och natur förvaltningen 2015). Tävlingen är öppen för alla, såväl yrkesverksamma, studenter och gemene man. Tävlingsuppgiften är: ”Att gestalta ”Selmas park - Framtidens park ”. Att motivera utgångspunkter i förslaget samt varför och hur förslaget bidrar till att vision och programönskemål för parken uppfylls (2015)”.

Tävlingen som pågår fram till den 15 mars 2016, syftar till att ta fram förslag som ska innehålla en grundidé för hela parken och ett förslag för ett mer detaljerat utsnitt av den södra delen av parken (Sveriges Arkitekter 2016). Parken ingår i den första etappen av det större stadsutvecklingsprojektet Framtidens Selma (Sveriges Arkitekter 2016). Backa ska utvecklas genom nya verksamheter, ny bebyggelse, förnyelse av de offentliga rummen och upprustning av centrum (Rysåsen 2010).

På Sveriges Arkitekters hemsida presenteras uppdraget för det nya parkstråket, ”Selmas park - framtidens park” som en vital del i den nya stadsdelen och basen för det gemensamma sociala livet. De nämner att det är viktigt att de önskemål som samlats in från dialoger med närboende tas i beaktning vid gestaltning av parken (2016). Parken ska vara robust och flexibel över tid och ge utrymme för medborgarnas egna initiativ (Sveriges Arkitekter 2016).

I tävlingsprogrammet presenteras även visionen som är en utarbetad version av den vision som har tagits fram för utvecklingen av stadsdelen Backa, Framtidens Selma (Park- och naturförvaltningen 2015). Visionen består av fyra punkter: Arkitektur som identitetsbärare, Social hållbarhet i fokus, Kvalitativ grönska, Drift och underhåll. Dessa är vägledande i allt arbete inom projektet och beskriver visionen för den framtida parken.

Arkitektur som identitetsbärare. Gestaltning av parkstråket varierar i utformning och uttryck vilket inbjuder till delaktighet och lekfullhet (Park- och naturförvaltningen 2015). Park- och naturförvaltningen menar att parkstråket integreras med natur, kultur och byggnader på ett organiskt sätt (2015).

Social hållbarhet i fokus. Enligt Park- och naturförvalt-

ningen är parken en plats för befintliga och nya invånare att mötas och stärka de sociala banden. Vidare menar de att invånarna lockas till att röra sig inom och genom parken då parken känns trygg.

Kvalitativ grönska. ”Selmas park - Framtidens park” utgör en ryggrad i den gröna strukturen (Park- och naturförvaltningen 2015). Park- och naturförvaltningen skriver att grönskan varierar i täthet, textur och struktur. Vidare skriver de att hänsyn tas till befintlig vegetation med positiva kvalitéer och kompletteras med ny.

Drift och underhåll. Enligt Park- och naturförvaltningen är parken robust med slittåliga material och lättskött. Materialen anpassas till platsen och genom skötsel har parken möjlighet att utvecklas över tid.

Bakgrund

I tävlingsprogrammet skriver Park- och naturförvaltningen (2015) att stadsdelen Backa ligger på ön Hisingen 20 minuter från Göteborg centrum, vilket illustreras i figur 1. Det relativt centrala läget upplevs ändå som perifert på grund av barriärer i form av Göta Älv och flera trafikleder. Bra kollektivtrafik, närhet till naturområden och väl utbyggd service gör att Backa ändå anses ha hög potential (Park och naturförvaltningen 2015).

Park- och naturförvaltningen (2015) beskriver att Backa är ett område som under 100 år gått från jordbruksbygd till miljonprogramsområde. Det som en gång var Göteborgs nyttoträdgård är idag ett typiskt miljonprogramsområde med trafikseparering och gles bebyggelse. Stadsdelen var fram till början av 2000- talet välmående. Men den sociala situationen i Backa försämrades i slutet av 2000-talet och invånarna upplevde en försämring gällande trygghet, tillit och trivsel. I avsikt att vända den negativa trenden och utveckla stadsdelen skapades samarbetsprojektet ”Framtidens Selma”. I Samarbetsprojektet, som startades av Göteborgs Stad, medverkade flera kommunala och privata bolag. Backa har idag ett rikt förenings-, kultur- och idrottsliv och många mötesplatser för invånarna att ta del av (Park och naturförvaltningen 2015).

Idag är Backa ett av Göteborgs prioriterade utvecklingsområden enligt Park- och naturförvaltningen (2015). Stadsdelen ska förtätas och under den första etappen kommer ca 800 bostäder att byggas i Backa. ”Selmas park- Framtidens park” är arbetsnamnet på den park som kommer att anläggas i anslutning till Selma Lagerlöfs torg. Förutom parken kommer stadsdelen att få nya tillskott i form av ett idrottshus, ett torgstråk, verksamhetslokaler och ett stadshus med rum för kulturaktiviteter (Park och naturförvaltningen 2015).

Figur 1. Strukturkarta, som visar Backas läge i förhållande till Göteborgs centralstation. Skala 1:30000. Baserad på Lantmäteriets fastighetskarta © Lantmäteriet i2016/764

Framtidsvision

Park- och naturförvaltningen (2015) berättar att det tagits fram ett detaljplaneförslag för stadsutvecklingsprojektet ”Framtidens Selma”, den antas vinna laga kraft våren 2016. I området ingår det detaljerade utsnittet som en del av tävlingsområdet.

Detaljplanen är ett resultat av det kvalitetsprogram som tagits fram för den yttre miljön vid Selmas Lagerlöfs torg. ”Selmas park - Framtidens park” sträcker sig längs med och, i riktning mot norr, förbi det detaljplanelagda området. Det nya torgstråket sträcker sig i öst- västlig riktning (Park och naturförvaltningen 2015).

Park- och naturförvaltningen (2015) menar att parkstråket och torgstråket, enligt detaljplanen, är basen för det sociala livet i stadsdelen. Stadsdelen har en utformning där det är nära till allt och lätt för människor att mötas. Kravet på utformningen av parkstråket blir högt eftersom den nya bebyggelsen kommer att ha relativt små bostadsgårdar att tillgå (Park och naturförvaltningen 2015).

Syfte

Syftet med den här kandidatuppsatsen är att utarbeta ett gestaltungsförslag och beskriva gestaltungsprocessen för ”Selmas park- Framtidens park”.

Metod

Designprocessen som ledde fram till förslaget för ”Selmas torg - Framtidens torg” bestod av inventering, analys och en gestaltungsprocess. Det är ett tillvägagångssätt vi har använt oss av tidigare under utbildningen och därför är väl bekanta med. Under designprocessen använde vi oss av metoder som vi använt tidigare under utbildningen, till exempel SWOT-analys och tidskiss. Vi använde oss också av, för oss, nya metoder, till exempel lotusblomman och litteraturstudier.

Inventering

Inventering av tävlingsområdet och dess omgivning genomfördes genom en dokumentinventering. Dokumentinventeringen innebar granskning av tävlingsprogrammet och tävlingsprogrammets bilagor.

Vi granskade tävlingsprogrammet genom att stryka, ringa in, och rita i text och kartor i tävlingsprogrammet fick vi en förståelse av parkstråket och dess omgivning. Informationen om vad som fanns innanför respektive utanför tävlingsområdets gränser separerades då det var svårt att förstå genom att bara läsa texten och snabbt se över kartorna i tävlingsprogrammet. Den uppdelade inventering gav oss en bättre överblick av vilka krav och önskemål vi behövde förhålla oss till inom tävlingsområdet. Inventeringen av närliggande områden gjordes med hjälp av den information i tävlingsprogrammet och kvalitetsprogrammet som beskrev det framtida backa centrum och dess omgivningar, vi utgick från att dessa ny- och ombyggnationer kommer att uppfyllas.

Vi kompletterade sedan den information som vi hämtat från tävlingsprogrammet med ett besök på platsen. Den 12e februari 2016 tog vi med oss våra inventeringskartor och texter för att jämföra och samla in eventuell ny information som inte fanns med i tävlingsprogrammet på plats. Detta genomfördes via foton, skisser, överstrykning av text och markeringar på det medtagna materialet.

Vid inventeringen på plats fokuserade vi på de fyra visionsmålen som tagits fram för parken, *Arkitektur som identitetsbärare, Social hållbarhet i fokus, Kvalitativ*

grönska, Drift och underhåll. Vi tittade på bebyggelse, konst, rörelsemönster, aktiviteter, vegetation och skick på material. Vi tittade även på bevarandevärda träd och träd som ska sparas enligt tävlingsprogrammet. Det för att kunna bedöma om och hur träden kan integreras i vår gestaltning. Besöket på plats gav en känsla av parkens skala vilket gav en bättre förståelse för rumsligheterna.

En översiktlig bild av Backa och dess omgivning skapades genom sammanställning av informationen från dokumentinventeringen och platsbesöket i en gemensam karta.

Analys

De analyser som utfördes för området var en analys inspirerad av Kevin Lynch, en SWOT och ett platsbesök. Vi använde oss av det utskrivna tävlingsmaterialet, kvalitetsprogrammet och ett platsbesök den 12e februari 2016 som underlag för analyserna. Tävlingsprogramsmaterialet gav oss information om fysiska element såsom vägar och byggnader och dess funktioner. Platsbesöket bidrog till analys av de mer icke statiska innehållet på platsen, det som skapar stämning, till exempel, ljud, dofter och folkliv. Platsbesöket hjälpte oss också värdera den information som vi samlat in via tävlingsprogrammet och kvalitetsprogrammet och välja ut vad av platsens innehåll som vi tycker är viktigt att spara och/ eller utveckla.

Analys inspirerad av Kevin Lynch

Tävlingsområdet och den närmaste omgivningen analyserades med inspiration av en av Kevin Lynch metoder. Metoden, som beskrivs i boken *The Image of the City* (Lynch 1960 sid.46), går ut på att identifiera de element i omgivningen som kan uppfattas som stråk, noder, områden, kanter eller landmärken. Underlaget för analysen var tävlingsprogrammets texter och kartor. Vårt analysresultat är en sammanställning av hur vi, analyserade området genom att granska tävlingsprogrammet med inspiration av Kevin Lynch metod. Våra definitioner som vi använde för de respektive elementen var:

Stråk, är färdleder som människor använder förflytta sig på. Bilvägar, cykelbanor, gångbanor och stigar. Stråken delas in efter hierarki, storlek och funktion.

Noder, är platser där flera vägar möts eller som ger möjlighet för människor att interagera med varandra. Till exempel en vägkorsning, ett torg, en bänk eller en lekplats.

Område, har fysiska eller psykiska avgränsningar. De kan upplevas som områden genom sitt innehåll eller funktion. Till exempel bostadsområden, en fotbollsplan eller vegetation.

Kanter, finns där olika funktioner eller områden möts. De kan vara mjuka vilket underlättar avläsningen och

rörelsemöjligheten i och mellan olika områden. Motsatsen är barriärlika kanter vilka försvårar förståelsen eller framkomligheten inom eller mellan områden. Exempel på mjuka kanter är förändring av markmaterial eller låg vegetation. Barriärlika kanter består till exempel av byggnader, vägar och höga staket.

Landmärken, är välkända för många människor eller något som människor använder som riktmärken för att orientera sig inom och mellan olika platser. Det kan vara fysiska objekt med ett karaktäristiskt utseende eller innehåll. Kyrkor, mataffärer, skolor och bibliotek eller konstverk och träd är alla exempel på landmärken.

SWOT

En SWOT-analys är enligt Marknadsförd (2014) en metod som identifierar ett projekts eller en organisations styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Bokstäverna i SWOT är förkortningar av de engelska orden strenghts (styrkor), weaknesses (svagheter), opportunities (möjligheter), threats (hot) (Marknadsförd 2014), se figur 2 för illustration. Vi applicerade metoden till att undersöka vilka styrkor, svagheter, möjligheter och hot som finns för stadsdelen Backa.

	Positiva faktorer	Negativa faktorer
Interna faktorer	STYRKOR	SVAGHETER
Externa faktorer	MÖJLIGHETER	HOT

Figur 2. Bildförklaring av SWOT-analys.

Gestaltningens processen

Till gestaltningsförslaget, som presenteras på sid 14-15, använde vi oss av ett koncept, skisser, ett program och litteraturstudier som arbetsverktyg. Konceptet utarbetades med hjälp av metoden lotusblomman, skissarbetet bestod av tidskisser, och som program kopierade vi oss de punkter för programönskemål som fanns med i tävlingsprogrammet. Till hjälp för att utarbeta

lösningar för att uppnå målen i programmet använde vi oss av en litteraturstudie.

Koncept

För idégenerering till konceptet inspirerades vi av metoden lotusblomma. Enligt Michanek och Breiler (2007 sid. 144) används metoden med utgångspunkt av ett behov som definierats, gärna formulerad som en fråga, som placeras i mitten av ett rutnät. Frågorna besvaras med de åtta grundidéer som placeras runt frågan. De besvaras också med åtta mer konkreta idéer för vardera grundidé och resultatet kan bli upp till 64 idéer (Michanek & Breiler 2007).

Vi utgick från fyra olika frågor baserade på de fyra visionerna: arkitektur som identitetsbärare, social hållbarhet i fokus, kvalitativ grönska och drift och underhåll som presenteras i inledningen (sid. 4). Frågorna som vi använde som utgångspunkt i fyra lotusblommor var:

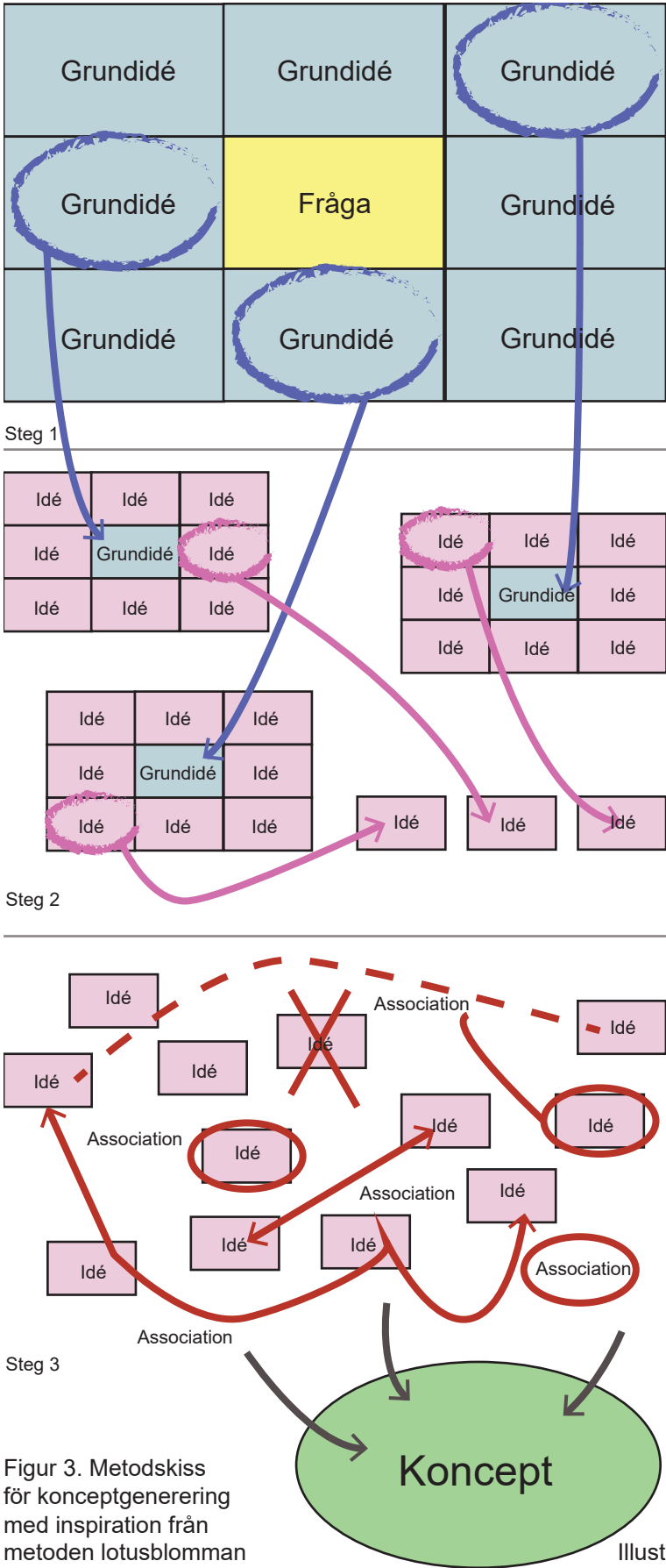
- » Hur skapar vi identitet i Selmas park?
- » Hur skapar vi social hållbarhet i Selmas park?
- » Hur skapar vi kvalitativ grönska i Selmas park?
- » Hur skapar vi en drift- och underhållsvänlig Selmas park?

Frågorna bearbetades i tre steg enligt följande. I steg 1 valde vi tre grundidéer från varje blomma för respektive frågeställning, vilket illustreras i figur 3. I steg 2 valde vi en idé från respektive grundidé. De ord som vi valde ut från respektive blomma var de ord som vi inspirerades av att arbeta vidare med. Steg 3 innebar att vi associerade fritt kring de 12 stycken idéerna vi hämtat från resultatet av lotusblomman till att arbeta fram vårt koncept. Vi skrev upp orden på en whiteboardtavla, därefter associerade vi fritt kring orden, drog pilar och flyttade runt orden till det att vi arbetat fram vårt koncept.

Tidskiss

Vi använde oss av metoden tidskiss för att börja med den övergripande gestaltningen. Tidskissen går ut på att snabbt skissa flera olika skisser som svarar på ett givet ledord. Metoden användes i syftet att generera idéer till parkens övergripande gestaltning och karaktär. Tidskisser över parkens övergripande områden utfördes gemensamt efter ledordet *rumsindelning*. Karaktären och känslan vi ville skapa för varje rum beskrevs i en kort sammanfattning och namngavs. Vi utförde ytterligare tidskisser med den framtagna rumsindelningen som grund med fem nya ledord: formspråk, grönsstruktur, flöden, sekvenser och aktivitet. Dessa skisser utfördes individuellt och hade en högre detaljeringsgrad. Skisserna jämfördes och sammanställdes till fem kartor. Kartorna användes vid fortsatt arbete att ta fram gestaltningsförslaget.

Fokuspunkter är ett objekt som avviker från omkring-

liggande miljö och drar fokus till sig. Det kan vara exempelvis ett konstverk eller ett stort träd.

Aktiviteter uppmanar människan till fysisk rörelse eller passivt deltagande. Det kan vara allt från att spela racket- och bollsporter till att odla eller sitta på en bänk och iaktta folk. Aktiviteter kan vara programmerade, till exempel en rutschkana. Andra aktiviteter är spontana, till exempel någon som skatear på en bänk.

Flöden syftar på en infrastruktur som är lättöverskådlig och tillgängliggörande. Det kan vara gång-och cykelvägar, bilvägar eller stigar.

Grönstruktur är vegetation såsom träd och buskar. Det kan också vara, perennplanteringar, sommarblommor, ängsmark och odlingslotter.

Formspråk kan användas i design som ett verktyg att förhålla sig efter. Det kan vara mer eller mindre geometriska former, ett mönster eller topografiska element.

Programbearbetning

Ett program användes som riktlinjer för vår gestaltning av förslaget. För att ta vetenskapligt grundade beslut om hur vår gestaltning uppfyller önskemålen utfördes en litteraturundersökning.

Program

Vi använde de önskemål som fanns i tävlingsprogrammet (Park och naturförvaltningen 2015, s. 10) som program för tävlingsområdet. Eftersom vi ansåg att dessa motsvarade vår tolkning av vad ett program är. Enligt tävlingsprogrammets önskemål ska gestaltungsförslaget visa ett parkstråk som:

- » Stimulerar till möten mellan människor och blir en plattform för sociala nätverk.
- » Uppmuntrar till delaktighet och tillfälliga arrangemang.
- » Visar att medborgarnas röster har tagits till vara.
- » Bidrar till en trygg utemiljö.
- » Gör parken unik och ger stadsdelen ett mervärde och en tydlig identitet.
- » Tar vara på platsens befintliga kvaliteter men som också utvecklar nya rumsligheter.
- » Visar en parkmiljö som är tillåtande och flexibel och som fungerar över dygnet och över de olika årstiderna.
- » Visar hur hela parkstråket kan integreras i omgivningen och kopplas till befintliga och nya strukturer (torgstråket, idrottshus, Skälltorpsskolan med mera) men ändå utveckla och bevara en egen identitet.
- » Samordnar mötesplatser och aktiviteter med rörelser i och till området.
- » Visar en parkmiljö som har en tydlig huvudidé men som

rymmer eventuella framtida förändringar och behov.

- » Visar en medveten behandling och gestaltning, detta gäller också växtmaterialet och grönstrukturen.
- » Bidrar till en hållbar parkmiljö ur drift- och underhållsperspektivet.

(Park och naturförvaltningen 2015, s. 10)

Litteraturundersökning

Till stöd för att fatta beslut i en gestaltning med avsikt att uppfylla programmets mål använde vi oss litteratur. Den litteratur som användes är vi bekanta med från tidigare kurser under utbildningen. Det gjorde det lätt för oss att navigera fram till den information vi sökte. Vi kompletterade med litteratur från biblioteket. Via sökmotorerna Google och Primo sökte vi efter information som berörde programmets mål. Sökord vi använde oss av var bland annat trygghet, belysning, aktivitet, barn och unga, offentlig konst och identitet. Vi läste också kandidat och examensarbeten som behandlar liknande ämnen, som vår uppsats gör, för att leta fram relevanta källor.

I resultatet presenteras ett eller två exempel på hur gestaltungsförslaget möter respektive programpunkt. Litteraturundersökningen gav oss stöd att bearbeta och motivera våra val för gestaltning och samtidigt uppnå alla programpunkter i det slutgiltiga förslaget.

Avgränsningar

Det presenterade materialet av gestaltningen är, med undantag av två perspektivbilder, i enlighet med de redovisningskrav som ställs i tävlingsprogrammet. Det är på grund av upphovsrättsliga skäl som de två perspektivbilderna inte publiceras i den här uppsatsen.

Vi utgår från att det nybyggda området som angränsar till tävlingsområdet är utfört enligt rekommendation från kvalitetsprogrammet.

Tävlingen för ”Selmas park- Framtidens park” utlystes 2015-12-01. Sista inlämningsdagen för tävlingsförslagen var 2016-03-15 och tävlingsbeslut togs 2016-01-09.

Begreppsprecisering

”Selmas Park- framtidens -park” som syftar på tävlingsområdet kommer härnäst benämnas som parkstråket. Det område av parkstråket som ska presenteras i en högre detaljeringsgrad benämns som utsnittet.

Resultat

I detta avsnitt presenteras resultatet av inventering, analys, platsbesök, SWOT-analys och gestaltungsprocessen. Resultatdelen avslutas med gestaltungsförslaget Puls-parken för folk av alla slag.

Inventering

Nedan presenteras resultatet av dokumentinventering och inventering på plats. Resultatet för inventeringarna redovisas i en gemensam inventeringskarta. Se figur 4.

Dokumentinventering

All information under rubriken Dokumentinventering erhöles från Park och- naturförvaltningens (2015) tävlingsprogram.

Stora delar av parkstråket består idag av parkmark med öppna gräsytor. Parkstråkets karaktär övergår från att vara vildvuxen och naturlig i norr till att bli urban och hårdgjord i söder. De två silverpilar som står på det befintliga torget sparas. Det finns även vegetation som är bevarandevärd.

I den norra delen av parkstråket finns flera olika aktivitetsytor för sport och lek. På det befintliga torget intill Skälltorpsskolan står en scen med bågformat tak och ett utomhusgym. I anslutning till torget finns kulturhus, bibliotek och Z-grillen.

Det finns två skulpturer i parkstråket. Annika Rydbergs skulptur ”Pojken och fågeln” är placerad nära silverpilarna på det befintliga torget. Söder om lekplatsen finns en till skulptur ”Hästar” av Thord Tamming.

Torgstråket, som angränsar till parkstråket, är en gågata med karaktäristisk markbeläggning från fasad till fasad. På bottenplanet i ett av lamellhusen längs parkstråket ligger förskolan Selma, den har en utegård som vetter ut mot parkstråket.

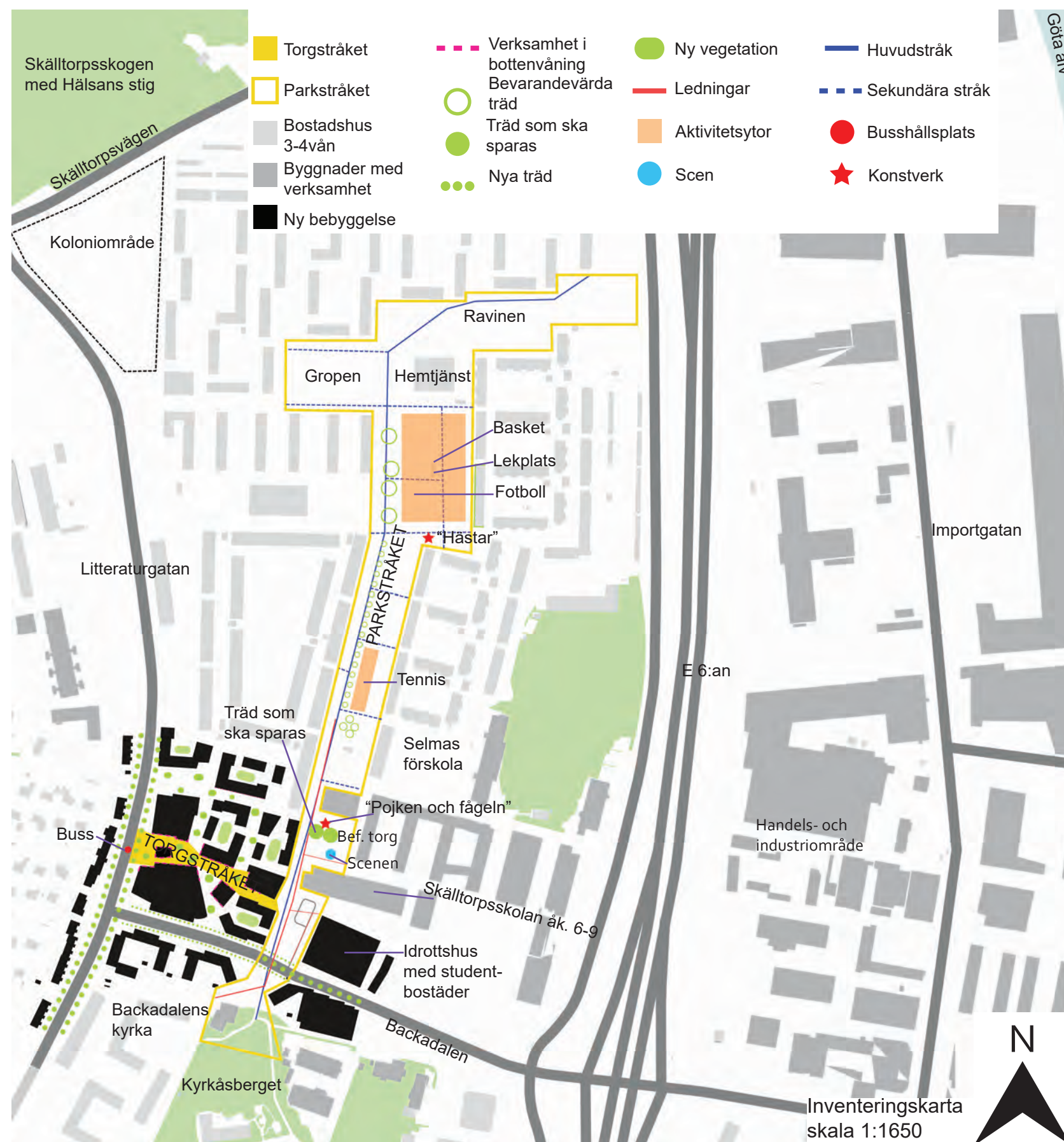
Det går flera ledningar under parkstråket som enligt tävlingsprogrammet ska tas i beaktning vid gestaltning.

Det finns två stadsgator, Backadalen och Litteraturgatan, som kopplar stadsdelen till större trafikleder, bland annat E6:an som leder in mot Göteborgs centrum. Backadalen, med en dubbelriktad cykelbana, skär igenom parkstråket i söder och angör biltrafik till idrottshuset och Skälltorpsskolan. Gångfartsområdes principer råder i delar av parkstråket vid torget.

Ca 750 m i östlig riktning från stadsdelen ligger Göta Älv.

Inventering platsbesök

Besöket i Backa bidrog till ny information som inte framkom

Figur 4. Inventeringskarta med resultat från dokumentinventering och inventering på plats. Underlagskarta Göteborg stad, Park- och naturförvaltningen 2015, bearbetad av författarna.

i dokumentinventeringen. Norr om Backadalen möts vi av en husfasad med Bengt Ohlssons konstverk *Fantisera*. Vidare in mot centrum spelas musik utanför z-grillen och kulturhuset. Kulturhusets entrétag är bågformat såsom taket på scenen som står mitt emot på det befintliga torget.

De två tennisbanorna mellan lamellhusen inramas av galler. Längs gång- och cykelbanan vid tennisbanorna följer en trädrad med kärrek. Längre norrut nära basketplanen står ett hus mitt i parkstråket som inrymmer hemtjänst. Bakom huset ligger ravinen som har flera grupperingar av björk.

Analys

Analysen presenteras i tre delar, analys inspirerad av Lynch, platsbesök och SWOT- analys. Resultatet av analyserna användes senare som underlag i gestaltungsprocessen. Vilket illustreras i figur 5.

Analys inspirerad av Kevin Lynch

Efter att vi granskat tävlingsprogrammet enligt de kriterier vi beslutat i metoden kon vi fram till följande resultat för de olika elementen, stråk, noder, kanter och områden.

Stråk. Det finns två stråk i form av stadsgator med körfält i båda riktningarna som påverkar parkstråket, Litteraturgatan och Backadalen. Backadalen korsar parkstråket i öst- västlig riktning i söder och leder mot E6:an. Litteraturgatan går i nord- sydlig riktning och innehar den närmsta busshållplatsen för kollektivtrafik mot Göteborg. Genom parkstråket finns ett stråk som prioriterar gång och cykeltrafik. Det löper från Kyrkåsberget i söder över Backadalen och vidare norrut och är parkstråkets ryggrad.

Noder. Där Parkstråket möter Backadalen och torgstråket bildas en nod i rummet framför idrottshuset. Norrut finns det befintliga torget, en förskola och en lekplats som alla är noder.

Kanter. Lamellhusen som omringar parkstråket i norr bildar en kant som avgränsar parkstråket från omkringliggande bostadsområden och de privata bostadsgårdarna. Trafikleden Backadalen bildar en barriärliknande kant där den korsar parkstråket.

Områden. Inom parkstråket bildar ravinen och gropen i norr ett område med vildvuxen och otillgänglig terräng. I mitten av parkstråket finns ett område med öppen karaktär och i den södra delen ett område med mer urban karaktär. I den södra delen ligger bland annat ett befintligt torg. Det befintliga torget bildar ett område. Söder om Backadalen bildar Backadalens kyrka och Kyrkåsbergets nordliga slänt också ett område (Park och naturförvaltningen 2015). Det nya bostadsområdet bildar tillsammans med torgstråket ett område med stadsliknande

karaktär väster om parkstråket. Skälltorpsskolan och det nya idrottshuset ett eget område mitt emot den östra sidan.

Landmärken. Scenen på det befintliga torget, biblioteket och kulturhuset är välkända platser. Lekplatsen i mitten av parkstråket är en plats som många medborgare orienterar sig efter (Stadsförvaltningen 2015). Det nya idrottshuset och handelshuset är också välbesökta (Park och naturförvaltningen 2015).

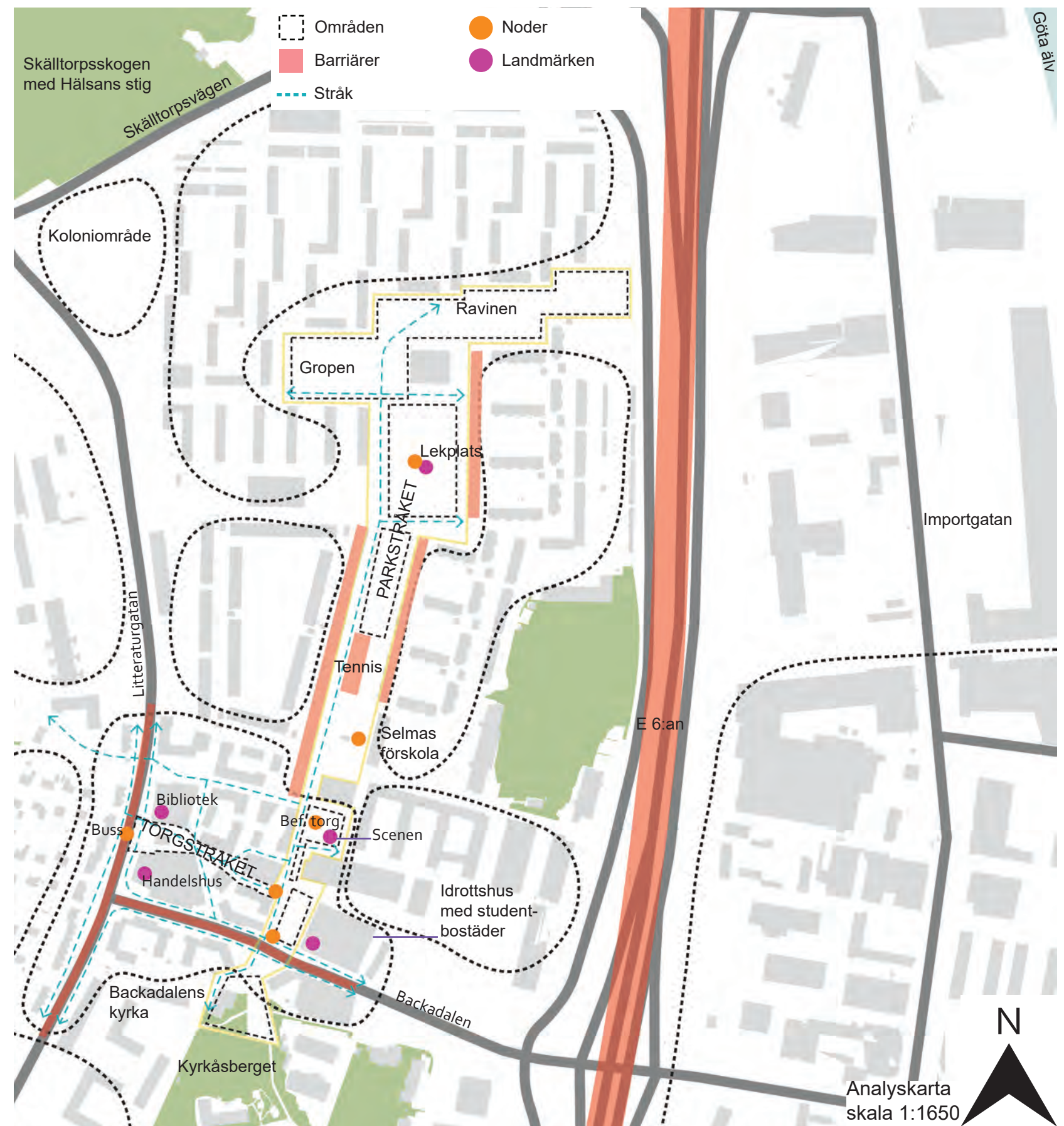
Platsbesök

Vi besöker Selma Lagerlöfs torg en solig fredag i februari. Det är mycket människor i rörelse vilket gör att vi kan skapa oss en uppfattning av hur torget och parkstråket fungerar en vanlig vardag. Vid platsbesöket kompletterades de analyser vi utfört med hjälp av skriftligt material. De intryck vi tog med oss påverkade i stor utsträckning hur vi arbetade med och utformade förslaget. Något av det vi tar med oss från besöket är att parkstråket kan delas upp i olika områden baserat på vår upplevelse av platsen.

Promenaden genom det blivande parkstråket började i söder på Kyråsberget. Där vi konstaterade att det var väldigt lugnt och tyst trots närheten av trafikleder nedanför. Kyrkan vid bergknallens fot står i skymundan. Kyrkan var inte öppen när vi var där och platsen utanför var tom på folk. I vår gestaltning vill vi därför tillföra funktioner som är fristående från Backadalskyrkans närvaro.

Precis nedanför gångbron över Backadalen, finns en betongvägg med konst som bidrar med att förstärka det stråk som fortsätter genom parkstråket. Konsten var en viktig del av rummet då den var välbevarad och ett kännetecken för parkstråket. All konst ska sparas någonstans i parkstråket då den bidrar till Backas identitet.

På det befintliga torget är riktningen mot scenen tydlig på grund av att marken är terrasserad och bänkarna är riktade mot scenen. Scenen är robust och skymmer siktlinjen mot stråket som ansluter längs med Skälltorpsskolan. Bänkarna och scenen ser ut att vara målade av människor som bor i området vilket ger ett folkligt intryck. Det är mycket rörelse runt i rummet, barn springer vid skolan och scenen, pensionärer promenerar med rullatorer, någon rastar sin hund och en del solar mot en fasad, i bakgrunden spelas musik från högtalare ut i rummet. Det är ett samspel mellan människorna och rummet, platsen känns väldigt levande och viktig för parkstråket. Z grillen är välbesökt. Funktionerna på det befintliga torget anser vi bör bevaras i den nya gestaltningen då den bidrar till folkliv på platsen. Musik spelas även ur högtalare på det befintliga torget och dess närmiljö vilket även är bevarandevärt då vi tycker det ger området identitet.

Figur 5. Analytisk karta med resultat från analys inspirerad av Kevin Lynch Underlagskarta Göteborg stad, Park- och naturförvaltningen 2015, bearbetad av författarna.

Norr om scenrummet breder ett stort rum med dominerande öppna gräsmattor ut sig. Det finns inte några spår av alter-nativa, upptrampade stråk på gräsmattorna vilket tyder på låg användning av ytorna. Det är inte mycket rörelse i rummet. De två tennisbanorna är tomma och bildar med sina höga staket en kantbarriär som gör det omöjligt att gena över gräsmattan på vissa ställen, något som inte gick att utläsa i tävlingsprogrammet. Rummet har en monoton känsla på grund av cykelbanan och kärreksalléns enformiga uttryck. Undantaget är skulpturen Hästar som bryter av den monotona känslan. Den visar sig vara en populär skulptur eftersom marken omkring den är sliten.

Mellan gräsyterna och lekplatsen finns en markmodulering som påminner om en munk, vilken med sina nivåskillnader sticker ut i parkstråket. Vi har skilda meningar angående mark-moduleringen. En av oss tycker att den är tar stor plats och är otillgänglig samt att den gör ett avbrott i siktlinjen mellan gräs-mattorna och lekplatsen. Den andre tycker att den är en spännande lekplats och ett omväxlande avbrott i en övrig en-formig miljö.

Den befintliga rutschkanans utformning, i form av två stora gäss, syns på lång väg och gör lekplatsen lätt att hitta. Lekplatsen känns underdimensionerad och basketplanen känns liten. Precis norr om lekplatsen ligger hemtjänstens byggnad som skymmer sikten mot norr. Vi vill att Hemtjänstbyggnaden ska *få ett nytt innehåll. Det nya innehållet skulle kunna vara ett allaktivitetscentrum*, med utrymme för människor i alla åldrar, som bidrar med folkliv i parkstråket.

I jämförelse med de andra rummen vi besökt känns ravinen och gropen mer asymmetriska. De känns också mer naturliga, lite som sparad naturmark. Både gropen och ravinen är djupa och svåra att tillträda på grund av branta väggar. De dramatiska rumsligheterna med branta och djupa kanter inspirerar oss till att vilja utveckla rummen och göra de mer tillgängliga.

SWOT

SWOT-analysen presenterar parkstråkets styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Resultatet av analysen bidrog till arbetet lotusblomman och tidskisserna eftersom den gav oss en värde-grund.

Styrkor

- » Rum med olika karaktär
- » Levande centrum
- » Skolan bidrar till folkliv.
- » Musik
- » Scenen
- » Publika verksamheter

- » Tidstypisk konst
- » Markbeläggning med karaktär

Svagheter

- » Tennisbanor och förskolan upplevs som barriärer
- » Monotont gräs stråk längs med lamellhus
- » Få alternativa gångstråk
- » Dålig mental koppling genom parkstråket
- » Backadalen är en barriär
- » Lamellhusens entréer vetter bort från parkstråket
- » Kopplingen mellan uteplatser och offentliga ytor är dålig

Möjligheter

- » Nya bostäder och verksamheter ger mer folkliv
- » Ny gång- cykelväg som förbättrar framkomligheten över Backadalen

Hot

- » Den nya bebyggelsen med tillhörande torgstråk kan bidra till gentrifiering som gör att Selmas identitet försvinner.
- » Dyra lokalyror kan hota den lokala handeln
- » Det nya torgstråkets innehåll kan bidra till att aktiviteten i scenrummet och det övriga parkstråket minskar.

Gestaltningsprocessen

Nedan presenteras resultatet från gestaltningens delmoment, det vill säga: koncept, tidskiss och Program.

Koncept

Till konceptet använde vi oss av idéer som vi hämtade i resultatet av övningen lotusblomman. Nedan visas hur vi bearbetade resultatet av lotusblommorna från totalt 222 idé ord, *Arkitektur som identitetsbärare* (64st), *Social hållbarhet i fokus* (54st), *Kvalitativ grönska* (59st), *Drift och underhåll* (45st).

Steg 1

De tre grundidéer vi valde att arbeta vidare med från varje fråga presenteras nedan:

1. Hur skapar vi identitet i Selmas park?

- » Färg, belysning och ljud

2. Hur skapar vi *social hållbarhet* i Selmas park?

- » Trygghet, medborgarinflytande och tillgänglighet.

3. Hur skapar vi *kvalitativ grönska* i Selmas park?

- » Årstider, deltagande och ekosystem

4. Hur skapar vi en *drift- och underhållsvänlig* Selmas park?

- » Enkelhet, bra kvalitet och robust

Steg 2

En idé valdes från vardera grundidé.

1. Färg, belysning och ljud.

- » Accenter, Stämning, Högtalare, Öppna rum, Odling, För alla

2. Trygghet, medborgarinflytande och tillgänglighet.

- » Öppna rum, odling och aktiviteter för alla.

3. Årstider, deltagande och ekosystem.

- » Struktur, odling, och ängsmark

4. Enkelt, bra kvalitet och robust.

- » Oplottrigt, sten, och stora kvalitéer.

Steg 3

De återstående 12 idéorden skrevs upp på en white board-tavla. Efter ungefär två timmar av fritt associerande kring de 12 idéorden hade vi arbetat fram ett koncept för parkstråket. Konceptet blev: Puls- parken för folk av alla slag. Det ut-arbetades med hjälp av de associations kedjor som idéorden framkallade. Ett av idéorden som i hög grad påverkade konceptet var högtalare. Eftersom vi associerade ordet högtalare med musik, scenframträdanden och dans. Saker direkt eller indirekt är saker som påverkar människans hjärtslag, människans puls. Därför var Puls passande koncept för parken eftersom en park bör innehålla aktiviteter som både höjer och sänker människors puls.

Begreppet ”för alla” återkom flera gånger i arbetet med lotusblomman och associationsarbetet. Därför blev det självklart uttryck att använda i vårt koncept. Ordet slag valde vi att använda eftersom det kan associeras till hjärtats puls och är synonym för orden sorter och typer.

Tidskiss

Resultatet av den övergripande tidskissen och de detaljerade tidskisserna redovisas nedan med tillhörande kartor, som visas i figur 6-11.

Övergripande tidskiss

En övergripande tidskiss utfördes gemensamt. Tidskissen resulterade i en rumsindelning av parkstråket, som presenteras i figur 6. Vi delade in parkstråket i fem rum; ravinen/gropen, aktivitetscentrum, gröna mattan, scenrummet/entrétorget och Kyrkåstorget. Nedan följer en kort beskrivning av vilken karaktär vi vill skapa i rummen.

I ravinen/gropen i norr ville vi behålla den mer naturlika känslan och asymmetriska utformningen som finns på platsen idag. Vegetation sparas och rummet får ett mjukt formspråk som känns lugnt och behagligt. Sinnena är i fokus i gestaltningen. Element tillförs som stimulerar lukt, ljud, känsel, smak och

syn. I kontrast till den lugna ravinen/ gropen finns det livliga aktivitetscentrumet i anslutning. Här finns olika aktiviteter för alla åldrar med varierande intensitet samlade på samma plats. Den stora ”munken” finns kvar som ett landmärke och uppskattat inslag i parkstråket.

Där parkstråket smalnar av mot centrum breder gröna mattan ut sig. Det avlånga rummet passar för att strosa i ängsmark eller sitta i solläge på terrasser. Det öppna fältet med perenner och odlingslotter skapar en lång siktlinje som binder ihop den norra delen av parken med centrum.

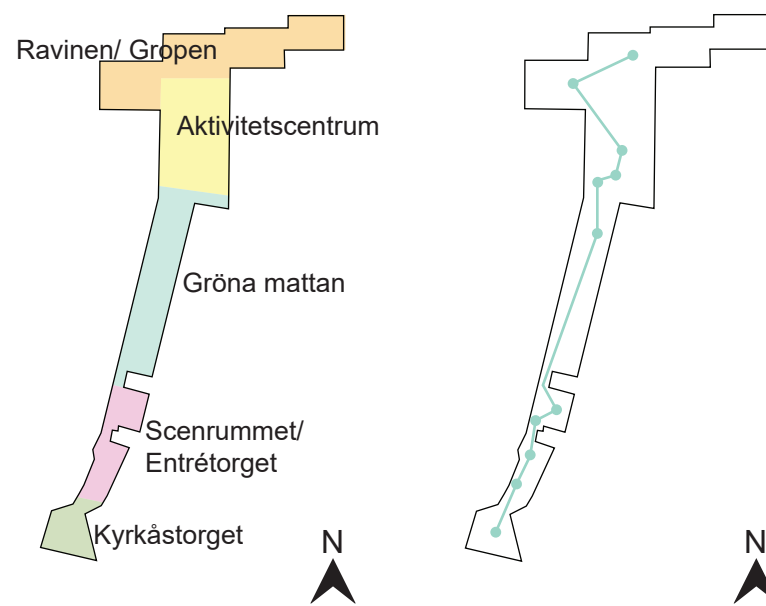
Scenrummet tar plats på det befintliga torget där det står en scen som blir fokus i rummet. Anslutande Entrétorg öppnar upp till en stor torgyta som välkomnar besökaren in parkstråket. Tillsammans bildar rummen ett centrum där människor möts till toner av musik och dans. Konst präglar området och scenen är en plattform för Backaborna att uttrycka sig på.

Längst i söder, på andra sidan Backadalen, finns Kyrkåstorget. Här finns det sittmöjlighet med utsikt över hela parkstråket. Rummet har en naturlig känsla med vatteninslag och träd som erbjuder skugga.

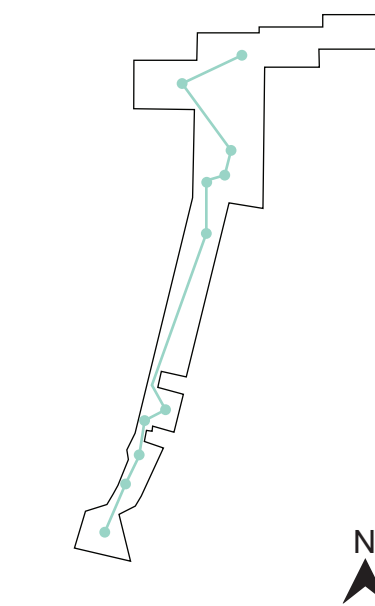
Timsskiss ledord

De timsskisser som utfördes individuellt skissades efter ledorden: formspråk, gröstruktur, flöden, aktiviteter och sekvenser sammanställdes i fem kartor. Se figurer. Nedan följer beskrivningar över hur dessa skulle kunna uttrycka sig i en gestaltning.

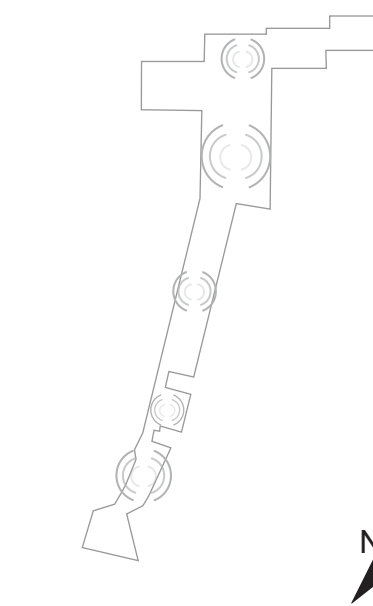
Fokuspunkter. Vi vill skapa fokuspunkter och skapa en

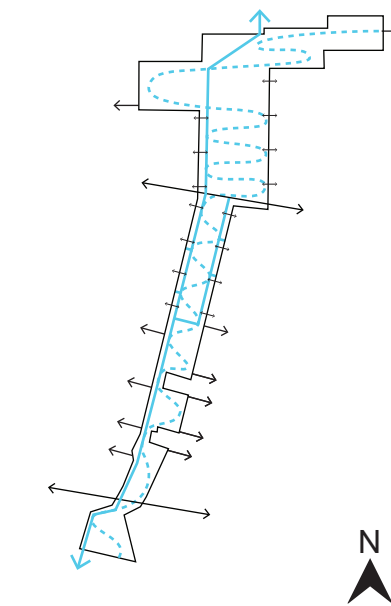
Figur 6. Rumsindelning, resultat av övergripande timsskiss. Skala 1:8000

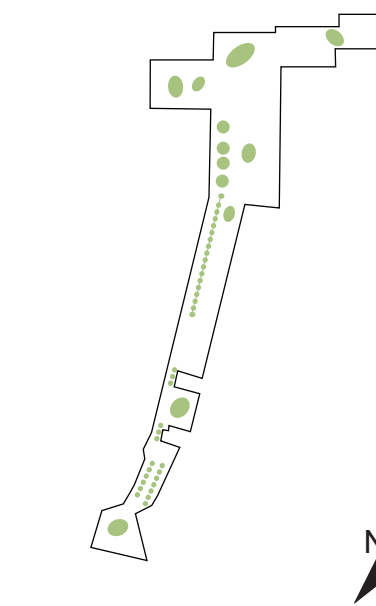
Figur 7. Resultat av timsskiss för ledordet fokuspunkter. Skala 1:8000

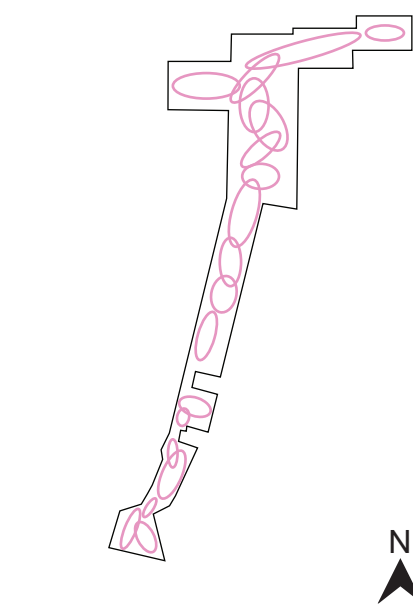
Figur 8. Resultat av timsskiss för ledordet aktivitet. Skala 1:8000

Figur 9. Resultat av timsskiss för ledordet flöden. Skala 1:8000

Figur 10. Resultat av timsskiss för ledordet gröstruktur. Skala 1:8000

Figur 6. Resultat av timsskiss för ledordet formspråk. Skala 1:8000

serie av sekvenser som bildar ett upplevelserikt parkstråk. De kvalitéer som finns i parkstråket framhävs och nya värden tillförs för att skapa fokuspunkter. I och mellan de olika rummen finns fokuspunkter som skapar överraskningsmoment och lockar besökaren att röra sig genom parkstråket, vilket beskrivs i figur 7. Fokuspunkterna leder besökaren genom parkstråket samtidigt som det bidrar med spänning. Se figur 7.

Aktivitet. Olika aktiviteter är spridda över parken och det ska finnas något att göra för alla, något som illustreras i figur 8. Aktiviteternas intensitet varierar genom parken för att erbjuda olika tempon i rummen. I norr och söder finns lugnare aktiviteter i naturlika miljöer. In mot mitten av parkstråket blir aktiviteterna fler och intensivare. Väl i hjärtat av parkstråket lugnas tempot ner igen i en grön oas med lugnare aktiviteter.

Flöden. Det är lättillgängligt för gående och cyklister att ta sig till och igenom parkstråket, vilket visas i figur 9. Bilister får begränsat utrymme på entrétorget vilket gäller på gåendes och cyklister villkor. Cykel och gångbanan genom parkstråket följer den tidigare sträckningen men fortsätter i söder och skapar en ryggrad genom parken. Nya gångvägar ökar rörelsemöjligheten vilket skapar ett bättre flöde till och genom parkstråket. Kontakten mellan uteplatser och parken förbättras vilket skapar förutsättningar för fler sociala möten.

Grönstruktur. Befintlig vegetation av god kvalitet sparas vilket ger parkstråket en variation av grönska i olika volymer och karaktär enligt figur 10. Vegetationen varierar mellan de olika rummen från lummig och naturlig till mer avskalad och urban. Vissa återkommande gröna element är genomgående

i parkstråket såsom alléer och trädlandar vilket ger en sammankopplad gröstruktur.

Formspråk. Ett ovalt formspråk, som illustreras i figur 11, präglar parkstråkets gestaltning vad gäller utformning och innehåll. Ovalerna inspirerades av de molnlika formerna i taket på scenen och kulturhusets entré som finns i Backa centrum idag. Vi ville jobba vidare med det mjuka formspråket i den nya gestaltningen för att skapa en igenkänning och identitet till parkstråket. Det passar sig även väl med det utvalda konceptet *Puls - parken för folk av alla slag*, där vi inspirerats av olika våglängder och det dynamiska formspråk som en puls utlöser. Det ovala formspråket är mjukt och skapar olika spännande kontraster i parkstråkets olika rum.

Program

Nedan presenteras hur vi, med litteraturstudier som grund, har tillämpat gestaltungsförslag för de programönskemåls punkter som presenterades i tävlingsförslaget.

Gör parken till en plats med rikt vardagsliv för alla åldrar men med särskilt fokus på barn och unga. I gestaltungsförslaget finns flera möjligheter till lek på olika platser, till exempel den utbyggda lekplatsen, ängsmarken och scenrummet med klätterställning och scen. Rapporten *Gör plats för barn och unga!* (Boverket 2015 sid 15) fokuserar på barn och ungas utemiljöer vid skolor och förskolor. De skriver bland annat om Johan Faskungers konstaterande att det är när barn, till vardags, rör sig mellan olika målpunkter för att leka som de får stora delar

av sin fysiska aktivitet. Boverket (2015) skriver också att barn spenderar mer tid utomhus om gården är välplanerad.

Stimulerar till möten mellan människor och blir en plattform för sociala nätverk Ett exempel på det är odlingsytorna på Gröna mattan i närheten av förskolan. Enligt Ylva Andersson och Marina Queiroz (2013), som ligger bakom Matparken i Uppsala, är det viktigt att både vuxna och barn får mer kunskap av hur odling fungerar och hur naturens resurser används. Quieroz beskriver odling som en chans att vara delaktig i en process och en gemenskap. Vilket också ger en lärdom om att ta beslut, lösa problem, arbeta och att ta ansvar tillsammans (Uppsala kommun 2013).

Uppmuntrar till delaktighet och tillfälliga arrangemang. Två exempel hur vi har gestaltat det är genom att skapa öppna ytor på Entrétorget och de många aktiviteterna i Aktivitetscentrum. Enligt Healthy Active by Design (2016) syftar torg på en öppen hårdgjord yta för gående, vilka ofta är belägna i hjärtat av en stad och utgör viktiga samlingsplatser. Vidare menar de att torg utgör en plattform för en rad aktiviteter, publikt spel och utvecklar samt stärker samhällets sammanhållning och sociala underlag. Förekomsten av öppna publika platser är en vital del i att uppmåna till ett aktivt livssätt och bidrar till positiva psykiska, fysiska och sociala hälsoeffekter för individer och samhället (Healthy Active by Design 2016).

Visar att medborgarnas röster har tagits till vara. Från tävlingsbilagan *Medborgardialoger kring parken på Selma Lagerlöfs torg* (Stadsförvaltningen 2015) hämtades de önskemål som majoriteten av de boende efterfrågade och som finns därför realiserats i gestaltungsförslaget. Medborgarna efterfrågade: Promenad/kommunikation, ny lekplats, basket, boule, fotboll, lummighet med träd och växter, sittplatser, fontän/plaskdamm och utegym (Stadsförvaltningen 2015).

Bidrar till en trygg utemiljö. I vårt gestaltungsförslag finns terrasserade uteplatser med trappor mot parkstråket för att minska känslan av barriär mellan det offentliga parkstråket och de privata uteplatserna och öka tryggheten. Jan Gehl (2010) skriver att en gradvis övergång från offentliga till privata platser ökar chansen för människor att delta eller hålla en nära kontakt med livet och händelser i de offentliga rummen (Gehl 2010). Vidare menar Jan Gehl (2010) att det även ökar känslan av trygghet och ger en starkare tillhörighet till utomhusmiljön och det privata boendet. Bostadsområden med flytande gränser från det privata till det publika möjliggör att lära känna sina grannar bättre, och med upplevelsen av att utomhusmiljön är en del av bostadsområdet resulterar det i ökad tillsyn och ett gemensamt ansvar för den offentliga platsen och bostäderna (Gehl 2010).

Gör parken unik och ger stadsdelen ett mervärde och en tydlig identitet. Den konst som finns i stadsdelen Backa idag

ska bevaras eftersom den är unik och bidrar till områdets identitet. Enligt Göteborgs Stad (2016) kan konst ge särprägel och identitet till platsen eller området den är placerad i. Konst vi möter i vår vardag kan, vilka vi än är, stimulera och beröra oss. Konstverken är en del av vår historia där varje konstverk har präglats av sin tid (Göteborgs stad 2016).

Tar vara på platsens befintliga kvaliteter men som också utvecklar nya rumsligheter. Scenen på det befintliga torget såg vi som en befintlig kvalitet att spara och utveckla. Scenen har fått en ny placering och ny utformning vilket innebär att flödet till och från scenrummet förbättras. Scenrummet blir också mer översiktligt eftersom scenens fond delvis är öppen. En ny rumslighet som vi har skapat är den dunge, med träd, där skulpturen Hästar och en bänk är placerad. Enligt Nick Robinson (2004 s.49) kombinerar den här typen av rumslighet känslan av att finna sig i ett rum samtidigt som en lätt kan kommunicera med omgivningen. Det beror på att det delvis skapas ett visuellt slutet fysiskt öppet rum när träd planteras på ett sådant avstånd att en kan se mellan stammarna, samtidigt som trädens kronor bildar ett tak (Robinson 2004 s.49).

Visar en parkmiljö som är tillåtande och flexibel och som fungerar över dygnet och över de olika årstiderna. Vi realiserar den här programpunkten genom att strålkastare och varma bänkar finns i vårt gestaltungsförslag. Strålkastare placeras i både Scenrummet och Entrétorget. Enligt Malmö stad (2015) kan belysning användas likt en teaterscen för att skapa ett tilltalande, lättillgänglig och stimulerande stadsrum över hela dygnets timmar. Lisen Hessner berättar i en intervju med Sari Lindvall att uppvärmda bänkar borde finnas i en stadskärna eftersom det enda syftet inte borde vara att konsumera (Lindvall 2010). Vidare säger Hessner att stadslivet måste kunna upplevas utan att behöva betala för en sittplats.

Visar hur hela parkstråket kan integreras i omgivningen och kopplas till befintliga och nya strukturer, men ändå utveckla och bevara en egen identitet. I gestaltungsförslaget får Entrétorget, Scenrummet och Kyrkåstorget samma markbeläggning som torgstråket för att binda ihop rummen och skapa ett gemensamt golv för Backa. Sammanhängande områden är en aspekt som ökar förståelsen och läsbarheten på en plats och därigenom orienteringen (Kaplan et al 1998 s. 40-41). Samhörigheten skapas av avgränsningar samt liknande markbeläggning, vegetation eller funktion (Kaplan et al 1998 s.40-41).

Samordnar mötesplatser och aktiviteter med rörelser i och till området. I gestaltungsförslaget finns sittplatser och ett förslag till en ny mötesplats i nuvarande hemtjänst byggnaden. Det finns också bänkar utplacerade på strategiska ställen längs hela parkstråket vilka är möjliga mötesplatser. Malmö stad (2015) skriver i *Program för aktiva mötesplatser* att det finns flera olika

fördelar med att samla olika aktiviteter som lek, motion och grillplatser. De menar att unga och äldre, personer med olika intressen samt utövare av olika aktiviteter har en större chans att mötas ifall aktiviteter samlas så att det finns en närhet dem emellan. Vid mötesplatser bör det även finnas plats för umgänge vilket gör steget mellan att vara åskådare till utövare enklare. (Malmö 2010).

Visar en parkmiljö som har en tydlig huvudidé men som rymmer eventuella framtida förändringar och behov. Det återkommande formspråket i gestaltungsförslaget är ovaler. Det skapas ytor i och mellan dem som bildar olika rumsligheter och fyller olika funktioner och innehåll. Form och innehåll är två viktiga faktorer på en plats som lockar människor till en plats (Berglund & Jergeby 1998 s.41). Författarna skriver vidare att det nödvändigtvis det inte betyder att en plats kommer användas som den var avsedd. En miljö bör ”ligga i beredskap” med några huvudsakliga element som bjuder in, men på plats ges människan utrymme att själva forma ett uteliv som passar dem utefter deras förutsättningar (Berglund & Jergeby 1998 s.41). Genom att skapa och bevara öppna ytor i gestaltungsförslaget kan människor själva bestämma hur de vill använda platsen.

Visar en medveten behandling och gestaltning, detta gäller också växtmaterialet och grönstrukturen. I gestaltungsförslaget finns ängsmark på Gröna mattan, vilket bidrar med flera positiva aspekter. I examensarbetet *How to Re Design Lawns with an Ecological Approach* (Andersson & Bergbrant 2015) beskriver författarna att en omställning från gräsmatta till ängsmark gör att växter, djur, pollinerare och insekters överlevnad gynnas och att energiförbrukningen vid skötsel minskar eftersom ytorna inte behöver klippas lika ofta.

Bidrar till en hållbar parkmiljö ur drift- och underhållsperspektivet.). I vårt gestaltungsförslag använde vi bergtall som stomväxt och materialet lärkträ i vissa möbler. Enligt Tomas Lagerström utgör stomväxter ramen i en anläggning och ger en slags garanti för att de fungerar problemfritt på lång sikt (Movium 2014). Bergtallen passar som häck och är väldigt robust (Biofilia 2013). Till skillnad från många andra trädslag kräver lärkträ minimalt med underhåll (Tema Bygg 2016). Enligt Tema Bygg (2016) är lärkträd naturligt tålig mot röta och fukt, den är också skonsam för miljön. Mikael Nilsson, vd på Lärkspecialisten menar att trots att kostnaderna är högre för lärkträ en tryckimpregnerat trä är det lönsamt i längden då underhållet är mindre och att varken ens familj eller miljön tar skada (Tema Bygg 2016).

Gestaltningförslaget

Följande avsnitt beskriver i text och bild det förslag som vi utarbetade till tävlingen för ”Selmas park-Framtidens park”. Under rubriken *Parkstråket* presenteras rummen, ravinen/gropen, aktivitetscentrum och gröna mattan. Under rubriken *Utsnittet* presenteras det mer detaljerade utsnittet med rummen scenrummet /entrétorget och Kyrkåstorget. De båda planerna visar de sammankopplande gestaltningselementen som återkommer i hela parkstråket.

De sammankopplade elementen är vegetation, rörelsestråk, formspråk och material. Den vegetation som sammankopplar flera av parkstråkets delar är främst de trädrader som följer huvudstråket genom parken. Trädraderna som avlöser varandra börjar med silverpilarna vid aktivitetscentrum och avslutas vid Kyrkåstorgets blodbok. Det huvudsakliga rörelsestråket är den gång- cykelbana som sträcker sig i nord-sydligriktning genom parkstråkets alla rum. Formspråket som återkommer i hela parkstråket är ovalt och återfinns till exempel i växtbäddar, uppvärmda sittmöbler och markmaterial. Byggnadsmaterialen som återkommer längs med hela parkstråket består av lärkträ och betong.

Parkstråket

Den första av gestaltningförslagets två planer, som illustreras i figur 12, visar innehållet för hela parkstråket. I planen beskrivs det mer övergripande innehållet för hur parkstråket kan gestaltas.

I ravinen/gropen har många av platsens rumsliga egenskaper tagits tillvara och förstärkts. I ravinen sparas de befintliga träden och buskarna för att bevara den vildvuxna karaktären, den förstärkts också med flera nya björkar. Trappor och promenadstigar tillgängliggör ravinen, det blir en plats för promenader och rekreation. Längs med promenadstigen sträcker sig stora perennplanteringar som omfamnar besökaren och för de som vill vila benen finns det bänkar att sitta på. Gropen har ett innehåll som påminner om Backas historia som nyttoträdgård. Här finns fruktträd som kan plockas av alla i närområdet. På den norra kanten av gropen byggs en paviljong med utsikt över fruktträdgården.

Aktivitetscentrum är området för möten och aktiviteter av fartfyllda slag. Här finns en mötesplats i och utanför all-aktivitetshuset som passar såväl gammal som ung. Utanför finns gemensamhetsytor, i form av grillplats och utomhusgym. Stora delar av aktivitetsytan tillägnas sport och lek. Den befintliga lekskulpturen har flyttats till aktivitetsytans centrum

runt den finns en stor yta med lekredskap. Ytorna för sport och lek har en markbeläggning i rödgula nyanser. Utöver de mer programmerade ytorna finns stora gräsytor för lek och rörelse. Några av dem är ”munken”, gräsmattorna och ett lekbuskage.

På gröna mattan, som breder ut sig söder om aktivitetscentrum, växer ängsblommor. En trädunge, en perennplantering och odlingsplatser finns bland ängarna och det går att gena mellan dem via gångbanorna. Längs med bostads-husen på båda sidor löper väl tilltagna gång- och cykelbanor.

Den ovala trädningen med bergskörsbär ramar in skulpturen Hästar och fångar de förbipasserandes uppmärksamhet genom blomning på våren och stark lövfärg på hösten. Den ovala perennplanteringen i mitten av gröna mattan kopplar samman den mer vildvuxna perennplanteringen i ravinen med dess ovala formspråk. I närheten av Backa förskola finns odlingsmöjligheter. Här kan de boende i närheten och barnen i förskolan odla vid en mötesplats för stora och små. Kontakten med bostadshusen längs den västra sidan av gröna mattan förstärks med odlingsterrasser som har inbyggda bänkar och trappor som leder till parkstråket.

Utsnittet

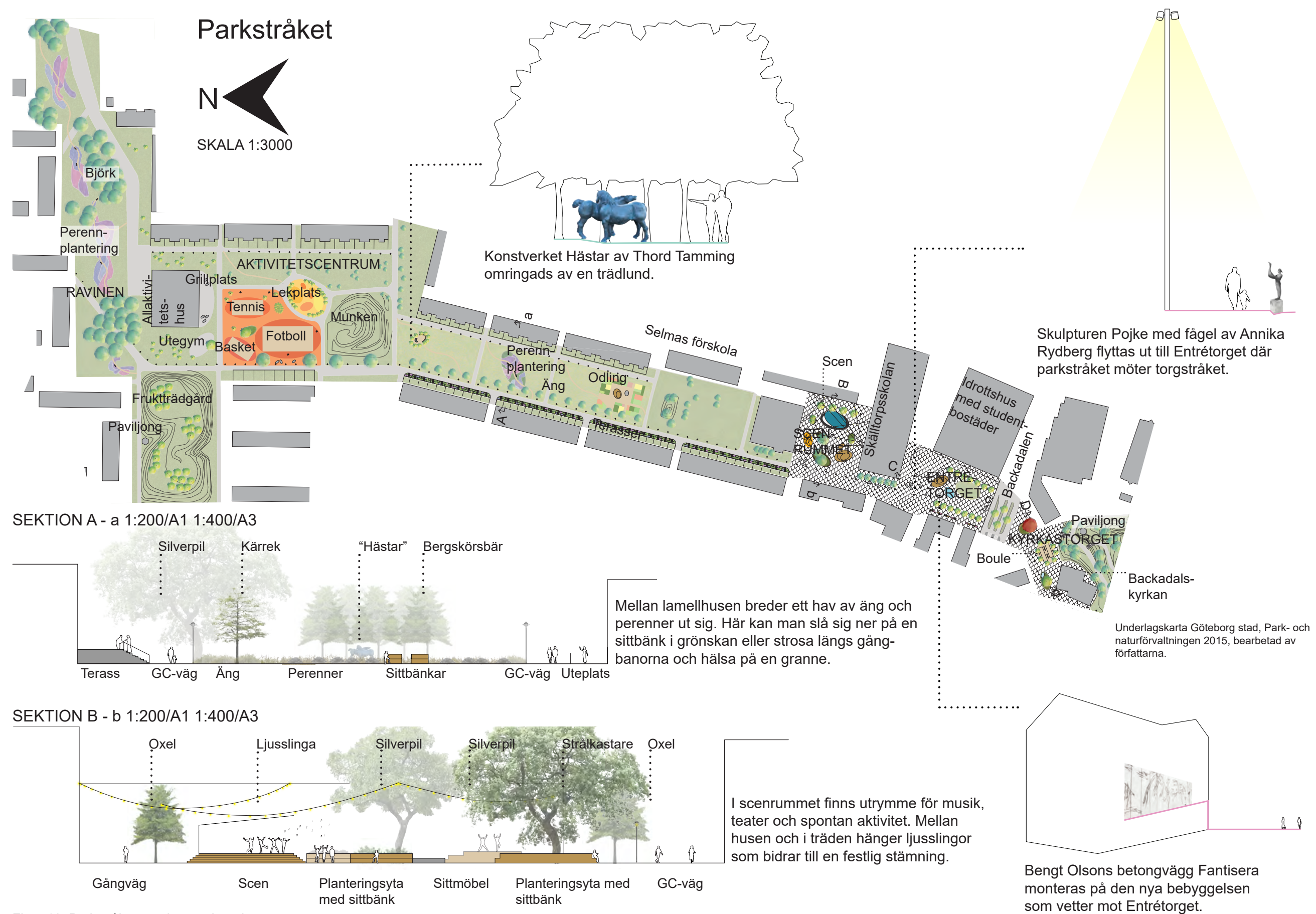
Planen för utsnittet, som visas i figur 13, innehåller delarna scenrummet/ entrétorget och Kyrkåstorget. Ett gemensamt markmaterial kopplar samman utsnittets rum med det intilliggande torgstråket. Markmaterialet är smågatsten i en mörk och en ljus nyans som anlagts i ett bågmönster. Bågmönstret är inspirerat av överlappande ovaler.

Scenrummet har en jämn marknivå och scenen en central placering längs den östra sidan. Scenen är oval och taket har en blå färg i samma nyans som den före detta skylten för Selmas Lagerlöfs Torg (se framsida). Genom scenen syns stammarna till fyra oxlar. Runt pilträden finns ovala växtbäddar med sittmöjligheter längs kanten. Flera sittmöjligheter erbjuds också i form av ovala möbler i olika nivåer samt uppvärmda betongbänkar. Besökare kan roa sig i en klätterställning uppbyggd av ett virrvarr av ovaler. Många strålkastare på två höga stolpar bidrar med ljus som kan varieras efter årstid och typ av arrangemang. Mellan fasaderna och trädkronorna hänger ljusslingor som ger intim rums känsla.

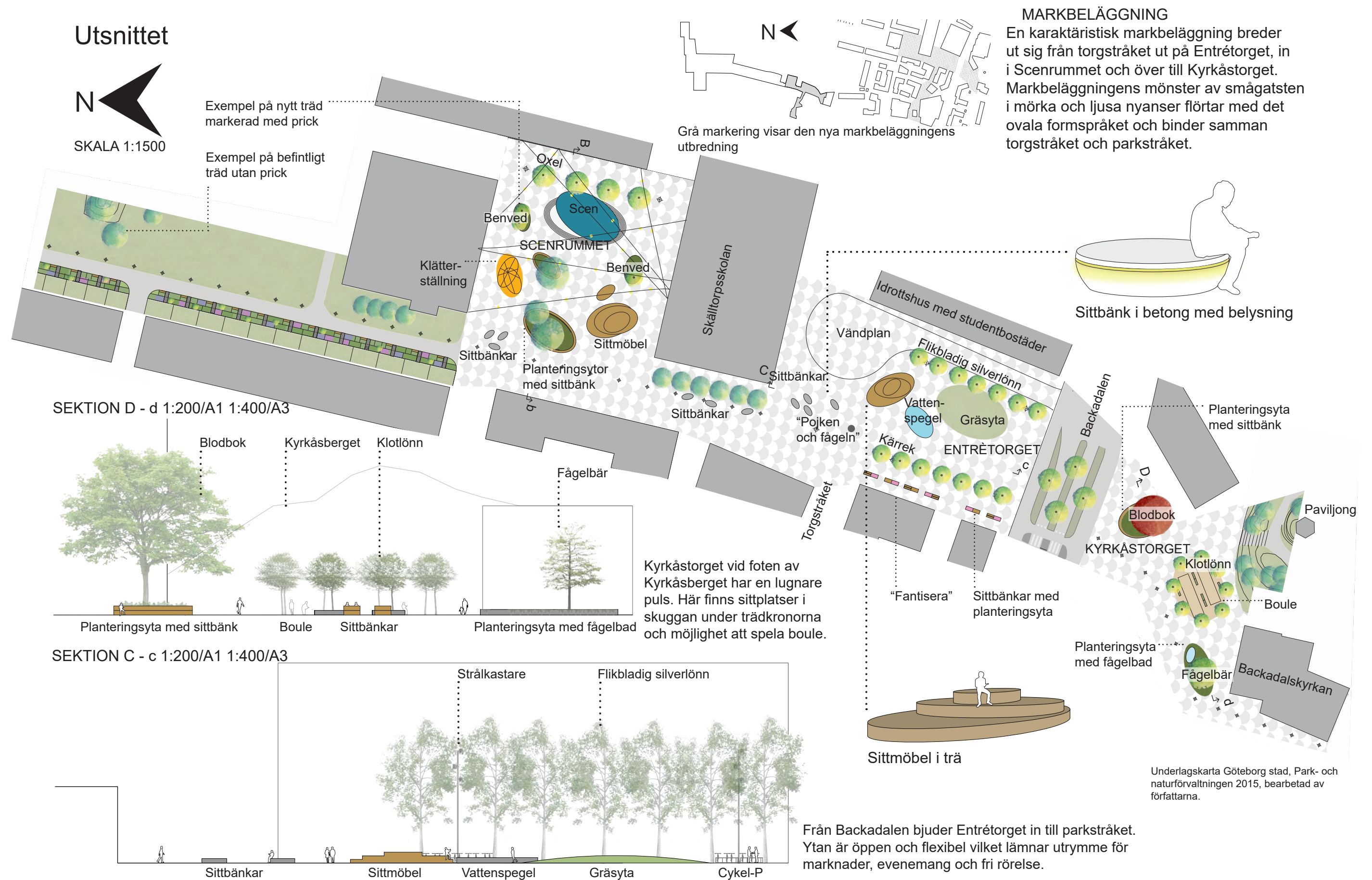
Entrétorget är en öppen flexibel yta, där det finns plats för människor att umgås. Rummet som är en välkomstentré är flexibelt och kan användas för till exempel större konsertarrangemang och marknader. Den stora sällskapsytan är öppen och plan med undantag för en gräsyta, en vattenspegel och en sittmöbel. I entrérummet finns konstverken ”Pojken och fågeln” och ”Fantisera”. ”Pojken och fågeln” är placerad där

siktlinjen för parkstråket och torgstråket möts och konstverket Fantisera har integrerats i fasaden på ett av de nybyggda husen. Två trädrader skärmar av rummet mot gång- cykelbanan och vändplanen. På västra sidan står en trädrad med kärrek som kopplar till den befintliga trädraden längs med gröna mattan. Den östra trädraden består av flikbladig silverlön. De två trädarternas olika utseende och höjd skapar en vertikal dynamik i rummet. Längs gång- husfasaderna i öster finns bänkar med många sittplatser och sommarblomsplanteringar.

Kyrkåstorget framför Backadalskyrkan, söder om Backadalen, är en plats med utrymme för lugna aktiviteter. En stor blodbok ligger i siktlinjen längs huvudstråket, kopplar ihop kyrkåstorget med de stora pilarna i aktivitetscentrum. Rummets funktioner skapar aktivitet på platsen utöver kyrkans verksamhet. Här finns två boulebanoor, ovala planteringar med sittplatser och en trappa samt gångstigar som leder upp på Kyrkåsberget. Vid gångvägen upp på Kyrkåsberget finns en paviljong med samma utseende som vid gropen. Från paviljongen är det utsikt över Kyrkåstorget och Entrétorget.

Figur 12. Parkstråket, med övergripande innehåll för hela parkstråket.

Figur 12. Utsnittet, visar innehållet för för Scenrummet/ entréplatsen och kyrkåstorget

Diskussion

Syftet med den här kandidatuppsatsen är att utarbeta ett gestaltungsförslag och beskriva gestaltungsprocessen för “Selmas park- Framtidens park”. Vårt resultat visar ett gestaltungsförslag för “Selmas park- Framtidens park”. Uppsatsen beskriver också gestaltungsprocessen och uppfyller därför syftet.

Metod

För att arbeta fram vårt förslag använde vi oss av metoder som vi lärt oss under utbildningen. Detta var bra eftersom det gav oss en stabil grund att stå på eftersom projektet genomfördes under tidspress.

En av de metoder vi använde oss av var inventering. Vi insåg att det är svårt att föreställa sig ett område som inte är färdigbyggt än. Det var för oss en ny erfarenhet att förlita oss enbart på en skriven vision för hur ett område kommer att fungera. Eftersom utgick från programmet fick vi borste från att arbeta med andra framtidsutvecklingsidéer som uppkom under arbetet med gestaltningen. Ett sådant exempel är att det eventuellt kommer att byggas en linbana över Göta älv, något som skulle kunnat ändra förutsättningarna för Backa som stadsdel och därmed hur vi förhöll oss till gestaltningen av parkstråket.

Platsbesöket var ett komplement till den inventering och analys, utförda med hjälp av tävlingsprogrammet, som gav oss en djupare förståelse för tävlingsområdet. Vi fick en uppfattning av skalan vilket fick oss att inse att en LCA-analys hade varit ett lämpligt verktyg som komplement till inventeringen. Det ledde till att vi gjorde en LCA- inspirerad rumsindelning av parken som blev en viktig del i vårt arbete med gestaltningen. Vi upptäckte också att det fanns mycket intryck, känslor och en atmosfär i området som inte kom fram genom tävlingsprogrammet. Det bidrog till att platsbesöket inriktades mer på dessa kvalitéer än att komplettera den fysiska inventeringen och analysen.

Gestaltungsprocessen

Under gestaltungsprocessen valde vi att använda oss av en för oss ny metod, lotusblomman, för att ta fram vårt koncept. Michanek och Breiler (2007 sid. 144) berättar om liknelsen mellan ett frö som slår ut till en blomma och en idéprocess i sin beskrivning av metoden lotusblomman. I vårt fall bestod fröet av visionerna för ”Framtidens Selma”, knopparna av frågeställningarna, och blombladen de många grundidéerna.

De slutgiltiga idéerna kan liknas med nya fröer som sprids och sedan bildade en ny äng i form av ett koncept. Genom att modifiera metoden fick vi ett lagom hanterbart antal idé ord, 12st, inför det fria associationsarbetet. Hade vi istället arbetat strikt med modellen hade vi behövt arbeta oss igenom 222 st. Något som förmodligen både hade varit svårare och tagit längre tid.

Timskissmetoden var den metod som vi hade mest erfarenhet av från tidigare gestaltungsкурser. Som metod hjälpte den oss att snabbt fatta beslut i en tidspressad gestaltungsprocess. Att avsätta specifik antal skisser vi fick göra för respektive ledord och endast använda resultatet av dessa i den fortsatta gestaltungsprocessen var ett effektivt tillvägagångssätt. Det eftersom vi kunde spika våra idéer i ett tidigt skede. I grupparbeten insåg vi att timskisser är ett särskilt bra verktyg eftersom vi tyckte det var lättare att beskriva en gestaltungsidé för någon annan genom via en skiss än genom ord.

Litteraturstudierna hjälpte oss att motivera våra val för gestaltning samtidigt möta tävlingsprogrammets program-önskemål. Som exempel har vi programönskemålet ” *Tar vara på platsens befintliga kvaliteter men som också utvecklar nya rumsligheter.*” (Park och naturförvaltningen 2015). Tidigare under timskissarbetet hade vi beslutat att vi ville använda de befintliga konstverket *Hästar* som en fokuspunkt någonstans på grönamattan. Vi ville också använda oss av vegetation för att skapa ett intimare rum runt skulpturen. För att möta programönskemålet och bestämma vegetationen använde vi Nick Robinssons bok *The Planting Design Handbook*. Nick Robinsson (2004 s. xli- xlii) berättar om hur boken kan vara till hjälp för att hitta gestaltungslösningar med hjälp av växter. Genom att jämföra den typ av rumsligheter som finns på platsen idag med beskrivningen av olika rumstyper i boken, kunde vi arbeta fram en lösning för vegetationen kring konstverket.

När vi antog gestaltungsuppgiften hade vi olika personliga erfarenheter av att arbeta fram gestaltungsförslag. Att vara två som samarbetat med att uppfylla syftet och svara på frågeställningarna, har varit både positivt och negativt. Att arbeta med gestaltning ihop med uppsatsen påverkade vårt sätt att arbeta, det bidrog till att det blev en mer strukturerad process vilket var positivt. Till exempel märkte vi att det var viktigt med en fungerande kommunikation mellan oss författare för att minska risken för missförstånd. För att kommunicera våra gestaltungsidéer använde vi oss därför mycket av skisser. Eftersom vi tidigt i arbetet insåg att det var betydligt lättare att skissa än att försöka förklara en möjliga lösning på ett problem med ord. Det klassiska uttrycket “kill your darlings” har använts vid ett flertal gånger under gestaltungsprocessen, vilket till viss del kan ha varit negativt. Till exempel har vissa detaljer och mer

originella idéer fått ge vika för kompromisslösningar.

Under gestaltungsarbetet har vi jobbat självständigt utan handledning, vilket vi inte tidigare erfarit. I stället förlitade vi oss på våra samlade erfarenheter. Detta har varit en bra och lärorik erfarenhet inför kommande arbetsliv, då vi tillsammans med våra arbetskamrater kommer vara våra egna handledare.

Tävlingen

Vid första genomläsningen av tävlingsprogrammet fick vi intrycket att det verkade vara en visionär tävling med stor frihet gällande innehåll och utförande. Vid noggrannare genomläsning tolkade vi istället att innehållet i tävlingsprogrammet beskrev ett mer jordnära projekt, med tydliga önskemål för vad tävlingsförslaget bör innehålla. En fråga som uppkommit är ifall den här tävlingsuppgiften skiljer sig så mycket från de gestaltungsuppgifter vi erfarit tidigare under utbildningen.

Tävlingen gav oss en inblick i hur formalia kring arkitekt-tävlingar kan se ut. Något som vi inte hade tagit i beräkning i tidsplanen var de praktiska moment som följde av att lämna in ett tävlingsförslag, som montering av planscher, köpa kartong och fylla i tävlingsansökan.

Resultat

Eftersom vårt syfte var att följa tävlingsprogrammets önskemål medförde det en del avgränsningar. Det kan resulterat i att blev mer försiktiga och kanske inte vågade ta ut på svängarna vilket kan ha påverkat slutresultatet. Vi resonerade till exempel att det var mer tillförlitligt att föreslå material vars egenskaper är beprövade och vi är bekanta med. Något som vi tidigt bestämde oss för var att använda ett ovalt formspråk i gestaltningen. Det hjälpte oss att hitta lösningar för funktioner och rumsligheter. starkt formspråk visade sig vara ett användbart redskap att falla tillbaka på, eftersom vi var två och om det uppstod diskussioner hade formspråket en överordnad roll.

Det var svårt att uppfylla tävlingsprogrammets alla önskemål i lika stor utsträckning. Vi märkte att vi omedvetet fokuserade på de målen som intresserade oss mest. Några av dem var de sociala frågorna, som att lösa aktiviteter, upplevelser och identitet. I slutskedet insåg vi att önskemålen om de gröna värdena hade fått en underordnad roll i förhållande till vissa andra önskemål.

Ett stort misstag som vi insåg efter inlämning av tävlingsförslaget var att vi hade glömt bort att förhålla oss till de ledningar som redovisades i tävlingsprogrammet. Trots att vi tidigare hade uppmärksammat ledningarna under inventeringsarbetet placerade vi en rad med träd över ett ledningsstråk på Entrétorget.

En av utmaningarna var att möta torgträket i väst och förhålla sig till det befintliga Backa med det nya detaljplane-lagda området. Den karaktäristiska markbeläggningen som används i torgstråket fortsätter in i parkstråket och binder samman och bildar ett tydligt centrum i Backa.

Att Backa redan har en stark identitet väckte frågor som: Hur kan ett områdes identitet bevaras och förstärkas vid stora ombyggnationer? Hur klarar sig Backa från att hamna i en gentrifieringsfälla? Dessa är exempel på frågor som vi har diskuterat under arbetets gång.

Referenser

- Andersson, T (2015). *Förtätning av staden har sina gränser*. Svenska Dagbladet Tillgänglig: <http://www.svd.se/fortatat-stockholm-har-blivit-sjalvandamal/om/debatt> [2016-02-18]
- Bergbrant, U. & Andersson, S. (2015) *How to Design Lawns with an Ecological Approach*. Sveriges lantbruksuniversitet. Landskapsarkitekturprogrammet/Stad och land (Examensarbete)
- Berglund, U. & Jergeby, U (1998). *Stadsrum människorum - att planera för livet mellan husen*. Västerås: Västra Aros Tryckeri AB.
- Biofolia (2013). *Bergtall - värd en chans till*. Tillgänglig: <http://biofilia.se/2013/10/22/pinus-mugo/> [2016-03-18]
- Boverket (2007). *Bostadsnära natur- inspiration och vägledning*. Rapport. Karlskrona. Tillgänglig: http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2007/bostadsnara_natur.pdf [2016-02-18]
- Boverket (2013). *Tillståndet i den byggda miljön*. Rapport. Karlskrona. Tillgänglig: <http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2013/tillstandet-i-den-byggda-miljon.pdf> [2016-02-18]
- Boverket (2015). *Gör plats för barn och unga!*. Rapport. Karlskrona. Tillgänglig: <http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2015/gor-plats-for-barn-och-unga1/> [2016-02-25]
- Gehl, J (2006). *Life between buildings: using public space*, 6. ed., Köpenhamn: The Danish Architectural Press
- Göteborgs stad (2016) *Offentlig konst*. Tillgänglig <http://www.goteborgkonst.com/offentlig-konst/> [2016-03-11]
- Göteborgs stad (uå) ”*Selmas park - framtidens park*” Bilaga träd. Opublicerat manuskript.
- Hagelqvist, S (2010). *Arkitekttävlingen som föreställning*. Diss. Stockholm: Stockholms Universitet.
- Healthy Active by Design (2016). *Public open space*. Tillgänglig: <http://www.healthyactivebydesign.com/design-features/public-open-space> [2016-03-18]
- Kaplan, R. Kaplan, S. & Ryan, R.L. (1998). *With People in Mind: Design and Management of Everyday Nature*, Washington D.C.: Island Press.
- Lindvall, Sari. (2010). *Uppvärmade parkbänkar i offentlig miljö*. Uppsala: Sveriges Lantbruksuniversitet. Tillgänglig: http://stud.epsilon.slu.se/2017/1/lindvall_s_101122.pdf (2016-03-18)
- Malmö stad(2015). *Program för aktiva mötesplatser*. Tillgänglig: <http://malmo.se/download/18.31c3054014af302e87411c7b/1421671096987/Program+för+aktiva+mötesplatser.pdf> [2016-03-18]
- Malmö stad(1998). *Stadens ljus*. Tillgänglig: <http://malmo.se/nload/18.5d8108001222c393c00800082894/1383646645749/Stadens+ljus.pdf> [2016-03-18]
- Marknadsförd (2014). *Vad är SWOT? Förklaring, exempel & mallar*. Tillgänglig: <http://www.marknadsförd.se/teorier-och-modeller/vad-ar-swot/> [2016-02-07]
- Michanek, J. & Breiler, A (2007). *Idéagenten 2.0*. Stockholm: Bookhouse Publishing AB.
- Movium (2014). *Direkt*, vol. 6, s. 2. Tillgänglig: http://www.movium.slu.se/system/files/movium_direkt_nr_6-2014_webb.pdf [2016-03-18]
- Park och naturförvaltningen (2015). *Selmas park - Framtidens park, Tävlingsprogram allmän arkitekttävling för park vid Selma Lagerlöfs torg, Backa Göteborg*. Opublicerat manuskript. Göteborg: Göteborgs stad.
- Robinson, N. (2004) *the Planting Design Handbook*. 2.ed. Aldershot: Ashgate
- Rysåsen (2010) *Framtidens Selma*, Bakgrunden: igår och idag, Visionen: inriktning och mål. Opublicerat manuskript. Göteborg: Göteborgs stad.
- Stadsbyggnadskontoret (2014) *SELMA LAGERLÖFS TORG, kvalitetsprogram för den yttre miljön för område vid Selma Lagerlöfs Torg inom stadsdelen Backa i Göteborg*. Opublicerat manuskript. Göteborg: Göteborgs stad.
- Stadsförvaltningen (2015) *Medborgardialog kring parken på Selma Lagerlöfs torg*. Opublicerat manuskript. Göteborg: Göteborgs stad.
- Statistiska Centralbyrå (2015) *Urbanisering – från land till stad*. Tillgänglig: http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Artiklar/Urbanisering-fran-land-till-stad/ [2016-03-18]
- Sveriges Arkitekter (2016). *Allmän arkitekttävling om “Selmas park - framtidens park” i Göteborg*. Tillgänglig: <https://www.arkitekt.se/tavling/selmas-park-i-goteborg/> [2016-02-01]
- Tema Bygg (2016). *Växande trend för underhållsfritt lärkträ*. Tillgänglig: <http://www.temabygg.se/vaxande-trend-underhallsfritt-larktra/> [2016-03-18]
- Thorsson, S., Danielsson, S., Mårtensson F. & Larsson, M. (2012). *Livsviktigt med grönska när staden förtätas*. Göteborgs - posten Tillgänglig: <http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.927217-livsviktigt-med-gronska-nar-staden-fortatas#sthash.Tg7YzmBu.dv4obPIS.dpuf> [2016-02-07]
- Trafikkontoret (2014) *Selma Lagerlöfs torg, Backadalen, Ledningssamordning, Nya elledningar*. Opublicerat manuskript. Göteborg: Göteborgs stad.
- Trafikkontoret (2014) *Selma Lagerlöfs torg, Backadalen, Ledningssamordning, Nya fjärrvärmeledningar*. Opublicerat manuskript. Göteborg: Göteborgs stad.
- Trafikkontoret (2014) *Selma Lagerlöfs torg, Backadalen, Ledningssamordning, Nya optoledningar*. Opublicerat manuskript. Göteborg: Göteborgs stad.
- Trafikkontoret (2014) *Selma Lagerlöfs torg, Backadalen, Ledningssamordning, Nya va-ledningar*. Opublicerat manuskript. Göteborg: Göteborgs stad.
- Uppsala kommun (2013). *Inspirationsguide, för dig som vill odla i Uppsala*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/contentassets/83b17ed652e74e2c9c6958360e616299/inspirationsguide2014.pdf> [2016-03-18]